

© **Іванова Оксана Станіславівна**

3. Титов В. Ситуация на рынке труда в регионах / В. Титов // Эксперт. –2000. – № 30. – С. 23.

4. Філософський словник соціальних термінів / [під заг. ред. В.П.Андрущенка]. – Х.: «Корвін», 2002. – 672 с.

Іванова Оксана Станіславівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної підготовки Одеської державної академії технічного регулювання та якості.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І НАУКОВИЙ ПРОГРЕС

В статті розглянуто інноваційний розвиток суспільства в умовах формування нового глобального простору світової економіки. Виділені основні переваги та недоліки впливу інтелектуального потенціалу на розвиток держави в умовах глобалізації та проблеми, з якими стикається Україна при впровадженні інноваційної моделі розвитку.

Ключові слова: науково – технічний прогрес, інновації, глобалізація, інтернаціоналізація, нововведення.

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И НАУЧНЫЙ ПРОГРЕСС

В статье рассматривается инновационное развитие общества в условиях формирования нового глобального пространства мировой экономики. Выделены основные преимущества та недостатки влияния интеллектуального потенциала на развитие государства в условиях глобализации и проблемы, с которыми сталкивается Украина при внедрении инновационной модели развития.

Ключевые слова: научно-технический прогресс, инновации, глобализация, интернационализация, нововведения.

GLOBALIZATION AND SCIENTIFIC PROGRESS

In the article innovative development of a society is considered in the conditions of forming of new global space of world economy. The basic advantages and lacks of influence of a mental potential are allocated for development of the state in the conditions of globalization and problems which Ukraine faces at introduction of innovative model of development

Key words: scientific - technical progress, innovation, globalization, internationalization, innovations.

Постановка проблеми. Нова антропологічна реальність покликана до життя глобальними зрушеннями у сучасній економіці, культурі, науці. Вихідним пунктом в аналізі цих тенденцій суспільного розвитку має бути розуміння кризи освіти як багатовимірної і багаторівневого явища (загально цивілізаційна криза, криза соціальних систем, криза на інституціональних рівнях). Так, у системі вітчизняної освіти інтеграційні процеси виступають як складова всебічної тенденції глобалізації світових процесів розвитку, як визначальний інтелектуальний базис гармонійного розвитку соціально-економічних систем. Іншими словами, інтеграційні процеси повинні підвищити динамізм і заглибити комплексний взаємозв'язок явищ і процесів, що протікають як в окремій галузі, так і загалом в суспільстві і світі.

Аналіз останніх досліджень. Проблематиці розвитку глобальних інноваційних процесів присвячена велика кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Окремі її тенденції та прикладні аспекти досліджуються такими зарубіжними науковцями: А. Чо, Д. Артуром, Г. Біннигом, С. Деккером, Е. Дрекслером, Д. Ейлером, Р. Керлом, М. Кнолллом, Н. Танигучи, Д. Туром, Р. Фейнманом. Серед вітчизняних дослідників необхідно відзначити роботи: В. Вергуна, В. Геця, В. Горохова, М. Дудченка, О. Каніщенко, С. Кірсєва, Д. Лук'яненка, Т. Медведкіна, В. Новицького, А. Поручника, В. Семиноженка, О. Ступницького, А. Філіпенка, О. Шниркова [1,2,3,4,5,6]/

Мета статті полягає в актуалізації основних тенденцій глобального історичного розвитку наукового прогресу вітчизняної сучасності, виділені особливостей глобалізації знань.

Виклад основного матеріалу. В країнах з економікою, зорієнтованою на знання, підвищення виробництва праці досягається шляхом створення і розповсюдження інноваційних технологій; більшість інновацій є результатом фундаментальних і прикладних досліджень, проведених саме викладачами-науковцями, які пов'язані як з реальним виробництвом, так і з професійною підготовкою майбутніх фахівців. Суттєво вплинуло на цей процес прийняття в Україні важливих законодавчих та нормативно-правових актів щодо науково-технічного та економічного розвитку країни, а також підтримки освіти в Україні. Йдеться про визначальну, провідну роль у розвитку інтелектуального потенціалу України відіграє науковий потенціал. Його фундаментом є наука – сфера людської діяльності, функція якої – вироблення й використання систематизованих знань про природу й суспільство. Наука орієнтується на суспільні потреби щодо вирішення проблем духовного й матеріального збагачення нашого народу, створює систему знань про закономірності розвитку природи, суспільства і людського мислення. Існують природні, технічні та суспільні науки. Вони поділяються на фундаментальні та прикладні. Перші зайняті пізнанням та вивченням закономірностей розвитку об'єктивної діяльності, а другі – на основі результатів досліджень фундаментальних наук виконують розробки для їх впровадження [5 с. 117].

Наука – один з найважливіших чинників науково-технічного прогресу [1]. До сучасних концепцій інноваційного розвитку відноситься теорія інтелектуальної технології австрійського економіста і філософа, представника нової австрійської школи, прихильника ліберальної економіки та ринку [6]. У зазначеній теорії автор вважав основою цивілізації інформаційну концепцію «порядку, що розширюється». Ф. Хайек порівнював ринок з «гігантською інформаційною машиною», що містить велике «наявне, розсіяне знання» про потреби і виробничі можливості людей, інформацію якою вони володіють. При цьому, інформація яку надає ринок, та відповідної реакції створюють і подовжують ланцюги підприємців і споживачів, а також дають можливість експериментувати, ризикувати, відповідно досягаючи максимальних результатів. Істотний внесок до розвитку сучасної інноваційної теорії зробив і визнаний фахівець у галузі вивчення конкуренції на міжнародних ринках М. Портер, який розробив теорію конкурентних переваг країн [5].

Економічний, соціально – політичний, науково-технологічний, культурний розвиток останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст. відбувається під зростаючим впливом глобалізації. Розгортання глобалізованого процесу актуалізується в певних формах, або іншими словами, він має свої іманентні форми прояву. Вони здебільшого викристалізуються і мають своє матеріальне втілення в збільшенні обсягів та диверсифікації структури міжнародної торгівлі; в міжнародних прямих і портфельних інвестиціях; в переміщеннях робочої сили по всьому полю світового господарства та у зростаючому використанні знань та новітніх технологій, провідне місце в яких посідають теорії ключовими факторами яких є виділення певної групи людей як особливих носіїв інновацій. Такі новітні теорії сучасних науковців розглядають проблеми особистості, її соціальної поведінки, мотивації, рівень освіти сучасних фахівців, аналіз соціально-психологічних і організаційно-соціологічних чинників. Відтак, учені України спрямовують усі свої зусилля на виконання фундаментальних і прикладних (науково-дослідних та науково-конструкторських) робіт відповідно до потреб суспільства: багато наукових розробок стали основою створення нових прогресивних технологій, матеріалів, різних видів техніки, визначення магістральних напрямів у розвитку суспільно-територіальних комплексів, продуктивних сил країни тощо; зросла чисельність аспірантів і докторантів у вищих закладах освіти, проте обсяги фінансування науки не збільшуються. І хоча кількість підприємств, які використовують інноваційні фактори виробництва зростає, все ж рівень конкурентоспроможності вітчизняної економіки на ринках наукомісткої та технологічно складної продукції є ще низьким. Падіння асигнувань на розвиток науки спричинило згорання багатьох науково-дослідних програм, зниження престижності наукової

роботи, швидкого та некерованого скорочення чисельності наукових кадрів, зниження рівня матеріального стимулювання науковців [2,4,6].

Такий стан речей не може бути визнаний нормальним. Кількість молодих фахівців і обсяги підготовки наукових працівників і спеціалістів у вищих навчальних закладах та аспірантурі мають бути приведені у відповідність з кількістю реально існуючих і прогнозованих робочих місць. Це означає, що держава повинна піти на певні скорочення у сфері вищої освіти, або знайти додаткові джерела, за рахунок яких можна було б створювати потрібну кількість робочих місць. Якщо орієнтуватись на універсальні постіндустріальні цінності, а не сліпо запозичений досвід окремих країн, можна не тільки зберегти традиційно сильну національну освіту, але й значно підвищити її конкурентоспроможність. До того ж багато хто з вчених уже зневірилися щодо можливостей належного застосування своїх здібностей і знань на Батьківщині і перетворилися на шукачів долі закордоном. В лавах наукової еміграції переважають носії саме тих спеціальностей, які є визначальними в умовах сучасного етапу науково-технічного прогресу. Більше всього потерпають такі науки, як генетика, фізіологія, біологія, теоретична фізика. Йдеться про втрату висококваліфікованих спеціалістів, які є безпосередніми носіями професійного, наукового, творчого потенціалу, в кожному із яких домінує інтелектуальна складова. В комплексі всі вони утворюють цілісний інтелектуальний потенціал суспільства, стан якого в кінцевому рахунку детермінує не тільки науково-технічний прогрес і економічне зростання, а й інноваційний розвиток держави.

Нині, у зв'язку зі зміною освітньої парадигми на фоні технологічної революції найкращим досягненням кожного суспільства є його інтелект [3]. Саме він рухає людство вперед. Аналіз процесу формування інтелектуального потенціалу суспільства у період глобалізації економіки дозволяє зробити наступні висновки і пропозиції. Прискорений розвиток інтелектуального потенціалу суспільства в перехідній економіці передбачає:

- здійснення активної державної політики на ринку праці задля підтримання зайнятості, підвищення мобільності робочої сили, створення нових робочих місць у наукомістких галузях вітчизняної економіки;

- поліпшення системи професійної підготовки і перепідготовки кадрів та підвищення їхньої кваліфікації;

- удосконалення системи професійної орієнтації молоді та підвищення рівня її конкурентоспроможності на ринку праці, введення загальнодержавної системи обов'язкового квотування робочих місць для молоді на підприємствах, розвиток дистанційної освіти.

Перетворення інформації в знання, її якісна обробка і переробка відбувається у результаті науково-дослідної діяльності та освітнього комплексу, причому акумуляція і кристалізація знань, в першу чергу, залежить від системи освіти. Відтак, освітній комплекс на сьогодні виступає тією важливою підсистемою в структурі механізмів та інститутів суспільства, яка забезпечує отримання знань - основного ресурсу сучасності.

Вивчення процесів формування державної освітньої політики показало, що в загальному контексті політика може розглядатися як форми, завдання, зміст діяльності держави, утілення нею власних повноважень. Саме тому формування державної освітньої політики охоплює такі етапи: 1) визначення принципів завдань; 2) накреслення перспективних і найближчих цілей та конкретних термінів їх виконання; 3) вироблення методів, засобів, форм діяльності; 4) вибір організацій (інституцій), за допомогою котрих здійснюватиметься діяльність і можуть бути досягнуті поставлені цілі; 5) підбір і розстановка кадрів, здатних зрозуміти й виконати накреслені завдання. Безумовно, ці позиції передбачають аналіз конкретної ситуації, перегляд (добір) можливих варіантів вирішення поставлених завдань. На нашу думку, така інтерпретація політики об'єднує в одне ціле саму політику, її розробку і реалізацію та головне – науковий прогрес.

Висновок. Таким чином, інтелектуалізація відкриває можливості стати учасниками майбутнього технологічного прориву всім країнам, які прагнуть поповнити ряди лідерів світового науково-технічного прогресу, а також тим, хто не завжди має для цього ресурсні або природні передумови. Інтелектуальна, творча діяльність набуває дедалі більшого значення в

© *Krymets L.V.*

найрізноманітніших сферах людської діяльності: від того, наскільки значним є інтелектуальний потенціал суспільства і рівень його культурного розвитку, залежить успіх розв'язання економічних проблем. Для збереження та подальшого розвитку наукового потенціалу України треба докорінно поліпшити фінансування і матеріально-технічне постачання наукових закладів. Необхідно підняти престиж науковців, законодавче визначити статус вченого. Все це сприятиме підвищенню рівня ефективності загального інтелектуального потенціалу України, а серед провідних тенденцій необхідно виділити наступні: освіта стає ключовим детермінантом" всіх результатів і потенціалу країн світу; відбувається глобалізація знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навч. посібник / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов – К.: ЦУЛ, 2012. – 448 с.
2. Кондратьев Н. Д. Проблемы экономической динамики / Кондратьев Н. Д.; редкол. : Л. И. Абалкин (отв. ред.) и др. — М. : Экономика, 1989. — 526 с.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Шумпетер И. ; пер. с нем. Автономова В. С. И др.— М. : Прогресс, 1982. -455 с.
4. Freeman С. Technology policy and economic performance / С. Freeman. — London : Printer publishers, 1987. -451 p.
5. Mensh G. Stalemate in technology : innovation overcome the depression / G. Mensh. — Cambridge (Mass), 1979. -352 p.
6. Solow R. M. A contribution to the theory of economic growth / R. M. Solow // Quarterly Journal of Economics. -1956. -February. -P. 65-94.

Krymets L.V. - PhD, Senior Scientific Officer of the scientific and research laboratory (social-humanitary problems) of National University of National Defence University of Ukraine.

УДК: 101+354

FORMATION OF AXIOLOGICAL FOUNDATIONS IN MODERN SOCIO-ECONOMIC SPACE

According to the author's conception, the current economic environment is highly complex multi-dimensional field of mainstreaming social and economic interaction of various social actors. It is a context measure and the intersection of conflicting social and axiological orientations. In the modern world system as a set of values immutable ideal structures, social norms and labor traditions have a significant impact on economic activity of man. Values define the specific economic structure of society, the principles of its organization, act as a stabilizing factor determining the possibility of its successful existence.

Keywords: *values, economic culture, management, socio-economic environment, society, state, personality.*

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ АКСІОЛОГІЧНИХ ЗАСАД СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Згідно авторської концепції, сучасний економічний простір є надскладним багатовимірним полем актуалізації соціально-економічної взаємодії різноманітних соціальних суб'єктів. Він є контекстом, мірилом і перетином суперечливих соціально-аксіологічних орієнтирів. У сучасному світі система цінностей як певний набір непорушних ідеальних утворень, соціальні нормативи і трудові традиції справляють істотний вплив на економічну діяльність людини.